

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.716/2018/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a **(pártfogó ügyvéd neve)** pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 2018. szeptember hó 10. napján kelt 6.P.21.297/2017/22. számú ítélete ellen a felperes részéről 23. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit az alábbi pontosításokkal **hagyja helyben:**

- az induló ügyleti kamat éves mértéke: 14,23 % ,
- az alperes által az állam javára fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege 38 832 (harmincnolcezer-nyolcszázharminckettő) Ft, míg az állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték 11 332 (tizenegyezer-háromszázharminckettő) Ft,
- a felperest az elsőfokú eljárásban képviselő pártfogó ügyvéd díját 30 %-ban az alperes, 70 %-ban az állam viseli.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 7500 (hétezer-ötszáz) Ft fellebbezési eljárási költséget.

A feljegyzett 18 886 (tizennolcezer-nyolcszáznyolcvanhat) Ft fellebbezési eljárási illetéket, valamint a felperes képviselét a másodfokú eljárásban ellátó **(pártfogó ügyvéd neve)** pártfogó ügyvéd díját az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) és a felperes 2007. október 4. napján deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással a felperes által megvásárolni kívánt **(gpjmű frg.rszm.-a)** frsz.-ú Suzuki Swift típusú személygépkocsi vételárának finanszírozására, amely alapján az alperes 702 000 Ft kölcsönt nyújtott a felperesnek. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztő részletek összegét és esedékességét, az összes törlesztő részlet összegét (990 864), a törlesztő részletek számát (72) és a teljes hiteldíjmutatót (15,69 %). A mértékadó devizanemet svájci frankban határozták meg. A kamat- és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolási módjaként az ún. fix deviza konstrukcióban állapodtak meg. A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységre vonatkozó **(üzletszabályzat száma)**. számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

- I.7.: „Fix deviza konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik rendkívüli kamat és/vagy árfolyam esemény.”
- I.17.: „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”

- I.23.: „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzüpi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.”

- I.24.: „Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján”

- I. 25.: „Kamatváltozás:

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam /mértékadó árfolyam) - 1.

-IV.4. A Hitelező jogosult a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani. A kamatszámítás a kölcsön folyósításának időpontjában az alábbi képlet alapján történik:

$$K_i = H_i * r * (t_i - t_{i-1}) / 36.000$$

ahol: K_i t_i időpontban számított kamat

H_i t_i időpontban fennálló tőketartozás

r kamatláb %-ban

$i-1$ a t_i időpontot megelőző kamattörlesztés, illetve a folyósítás időpontja

t_i a kamatszámítás értéknapja”

- V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem” nem magyar forint (HUF), a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkor intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euró keresztárfolyamának változása.”

- A fix deviza konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezések szerint a kölcsönszerződés futamideje a felek minden egyéb jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a kamatváltozás I. és a II. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig. Rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezése esetén a Hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztő részletekre járó kamatváltozás II-t a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni (Üsz.XI.1.).

A peres felek a kölcsönszerződéssel egyidejűleg - annak biztosítására - opciós és adásvételi szerződést kötöttek a kölcsön felhasználásával vásárolt gépjárműre.

Az alperes szerződésszegésre hivatkozással a kölcsönszerződést 2014. április 23-án felmondta, a felperes még fennálló tartozását 449 814 Ft-ban határozta meg. A szerződés felmondását követően az alperes a gépjárművet kivonatta a forgalomból, annak törzskönyvét a birtokában tartja.

A felperes keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte egyrészt arra hivatkozással, hogy tisztességtelen annak az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő üzletszabályzati rendelkezése (V.6. pont), másrészt arra alapítottnan, hogy a szerződésben az éves ügyleti kamat nem került feltüntetésre. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte a szerződés

hatályossá nyilvánítását azzal, hogy az elszámolás eredményeként a túlfizetése 236 081 Ft, amelynek megfizetésére, továbbá a gépjármű törzskönyvének kiadására kérte kötelezni az alperest.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. A szerződés érvénytelenségének megállapítása esetére kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását az induló éves ügyleti kamat 14,23 %-ban történő meghatározásával. Álláspontja szerint ugyanis az ügyleti kamat összege a kölcsöntőke és az összes törlesztőrészlet különbözete, és ennek alapján a kamat éves %-os értéke is kiszámolható. Állította, hogy a felperes részletes tájékoztatást kapott az árfolyamkockázatról, így tisztában kellett lennie annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatásával, fizetési kötelezettségei esetleges megnövekedésével. Hivatkozása szerint az írásbeli kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét, ugyanakkor a felperes a szerződéskötés során részletes szóbeli tájékoztatást is kapott az árfolyamváltozás mibenlétét illetően.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a peres felek között 2007. október 4-én létrejött **(egyeti szerződés száma)**. számú egyedi kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította azzal, hogy az induló ügyleti kamat mértéke 14,23 %. Kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt adja ki a felperesnek a **(gpj mű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú személygépjármű törzskönyvét, és tegyen hozzájáruló nyilatkozatot a felperes tulajdonjogának bejegyzéséhez az illetékes okmányirodánál. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 34 390 Ft perköltséget. Az alperest az állam javára 8120 Ft illetékben marasztalta azzal, hogy a további 32 500 Ft illetéket az állam viseli. Határozatának indokolása szerint az ügyleti kamat százalékos arányú meghatározásának hiánya a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdés c) pontja szerint a szerződés érvénytelenségét eredményezi, a kamat meghatározásával azonban a szerződés érvényessé nyilvánítható. Elfogadta az alperes álláspontját, miszerint a szerződésben az ügyleti kamat összegszerűen meghatározásra került a tőke és az összes törlesztőrészlet különbözeteként, míg annak százalékos mértéke kiszámítható az üzletszabályzatban rögzített képlet alapján. Nem osztotta a felperes álláspontját az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást, illetve a kockázat viselését illetően. Rámutatott, a felperes már a finanszírozási kérelmek aláírásakor tisztában volt azzal, hogy deviza alapú kölcsönt vesz igénybe, és ezt az egyedi szerződés is félreérthetetlenül rögzítette. Kiemelte, az Üsz. V.6. pontja egyértelmű és világos tájékoztatást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot a fogyasztó vállalja. Emellett **(tanú 1. neve)** tanúvallomása alapján azt is igazoltnak találta, hogy a felperes a szerződéskötés időpontjában az árfolyamkockázatot illetően részletes szóbeli tájékoztatást is kapott. Jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperes és házastársa nyilatkozatából kitűnően a szerződést csak felszínesen, az üzletszabályzatot pedig egyáltalán nem olvasták el, ezzel a szerződésből eredő együttműködési kötelezettségüket megsértették. Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást a Kúria 2/2014. PJE-ben foglalt követelményekkel összhangban állónak ítélte, az írásbeli kockázatfeltáró nyilatkozat hiányát pedig nem értékelte a szerződés érvénytelenségét előidéző körülményként.

Részletesen kifejtett indokai alapján megalapozottnak találta viszont a törzskönyv kiadására és a felperes tulajdonjogának bejegyzéséhez szükséges hozzájáruló nyilatkozat megtételére vonatkozó keresetet.

Az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes annak részbeni megváltoztatásával továbbra is a szerződés érvénytelenségének a megállapítását kérte. Fenntartott álláspontja szerint a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjába foglalt tartalmi elem hiányában érvénytelen, emellett az üzletszabályzat árfolyamkockázatra vonatkozó V.6. pontja tisztességtelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását, a peres felek között az általa levezettetek szerinti elszámolás elvégzését és az alperes kötelezését kérte 236 081 Ft

megfizetésére. Fellebbezésének indokai szerint az ügyleti kamat nem határozható meg a kamatperiódus megjelölése nélkül, annak alperes általi kiszámítása követhetetlen, a rendelkezésre álló okiratok tartalmának nem felel meg. Utalt arra, ha a kamat a kölcsön és a törlesztőrészletek összegének különbözete lenne, a THM és az ügyleti kamat mértékének meg kellene egyeznie, ezek értéke azonban a szerződés szerint eltérő. Kiemelte, a Hpt. megköveteli az ügyleti kamat éves százalékos értékének feltüntetését, ezzel szemben az elsőfokú bíróság által pótolta kamat nem a szerződő felek konszenzusán alapul, abban az „éves” szó sem került feltüntetésre, ezen felül az elsőfokú bíróság által meghatározott kamat mértéke eltűzött, ennek ismeretében a szerződést meg sem kötötte volna.

Állította, sem szóban, sem írásban nem kapott megfelelő tájékoztatást az ügylet árfolyamkockázatáról, véleménye szerint a perben meghallgatott **(tanú 1. neve)** és **(tanú 2. neve)** tanúvallomása a tájékoztatás hiányára vonatkozó állítását támasztja alá. Lényegesnek ítélte, hogy **(tanú 1. neve)** tanú a mértékadó árfolyam fogalmát, mértékét nem tudta meghatározni, a legelemibb pénzügyi ismeretei is hiányoztak, így nem adhatott kioktatást az árfolyamkockázat mibenlétéről. Hangsúlyozta, az egyedi szerződés az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezéseket egyáltalán nem tartalmaz, annak 8. pontja csak az elszámolás módjára utal, így gyakorlatilag kockázatfeltárás nem is történt. Kifejtette, az üzletszabályzat V.6. pontja nem tartalmazza, hogy az árfolyamváltozás miatt a törlesztőrészletek a többszörösére nőhetnek, nem ad tájékoztatást annak irányára, mértékére, emelkedésére, arra, hogy ez a futamidő alatt bármikor bekövetkezhet, illetve, hogy az kizárólag a fogyasztót terheli. Állította, ezzel szemben szóban kifejezetten olyan tartalmú tájékoztatást kapott, miszerint az ügyletnek nincs kockázata, az árfolyammozgás nem fog bekövetkezni, többletfizetési kötelezettsége sem keletkezik. Ilyen körülmények között pedig az árfolyamkockázatból eredő többletfizetési kötelezettségek viselésére nem kötelezhető.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett rendelkezéseinek a helybenhagyására irányult, mindenben fenntartva az elsőfokú eljárásban előterjesztett védekezését.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, abból a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő következtetéseket vont le, ítéletét - a per fő tárgyát illetően - helytállóan indokolta, ezért azt az ítéletábra - az alábbiakban részletezett pontosítások mellett - a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az alábbiakra kíván rámutatni.

I.

Az nem volt vitás, hogy a perbeli kölcsönszerződés az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való feltüntetésének hiányában érvénytelen. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor helyesen állapította meg, hogy ez az érvénytelenségi ok az induló kamatláb bíróság általi meghatározásával kiküszöbölhető és ezáltal a szerződés érvényessé nyilvánítható. Az ítéletábra annyiban egyetért a felperes fellebbezésében foglaltakkal, hogy az üzletszabályzat kamatszámítás képletét meghatározó IV.4. pontja alapján egy átlagos matematikai ismeretekkel rendelkező fogyasztó az induló kamatlábat nem tudja kiszámítani, ugyanakkor a Kúria a perbelivel megegyező tartalmú szerződési feltételeket úgy ítélte meg, hogy azok alapján az induló ügyleti kamatláb kiszámítható, és a kapott eredménynek megfelelő kamatmértékkel a szerződés érvényessé nyilvánítható (Gfv.VII.30.150/2016/10.). Az alperes ezt a számítást elvégezte, annak matematikai helyességét a felperes nem vitatta. Lényeges emellett, hogy az alperes számítása szerinti érték szerepel az alperes által a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) alapján elkészített elszámolásban is, amit a felperes nem

vitatott, így a DH2 tv. 18. § (5) bekezdése értelmében úgy tekinthető, hogy ezt az alperes által kiszámított kamatmértéket a felperes ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 216. § (1) bekezdés), ezért azt a továbbiakban nem vitathatja.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a szerződés érvényessé nyilvánítására vonatkozó rendelkezése kizárólag a tekintetben igényel pontosítást, hogy a szerződés az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke meghatározásával nyilvánítható érvényessé. Az „éves” szó feltüntetését az elsőfokú bíróság valószínűleg csupán adminisztratív tévedés miatt mulasztotta el, ezért azt az ítélet tábla pótolta.

II.

A felperes alaptalanul hivatkozott arra is, hogy az ügylet árfolyamkockázatáról nem kapott megfelelő tájékoztatást, ezért a svájci frank forinthez viszonyított árfolyamának változásából eredő fizetési kötelezettség őt nem terheli.

A perbeli kölcsönszerződés deviza alapú jogügylet, amelynek lényege, hogy a felek a hitelező és az adós kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kirovó pénznem), és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (lerovó pénznem). E szerződéstípusnál az adós viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig csökkenését eredményezi (6/2013. PJE határozat 1. pont).

A perbeli üzletszabályzat felperes által támadott V.6. pontjában rögzített feltétel a deviza alapú szerződés lényegéhez kapcsolódó - az árfolyamváltozásból eredő - kockázat felperes általi vállalását jelenti, következésképpen a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek tisztességtelensége az 1959-es Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdése értelmében nem vizsgálható és a 2009. május 22. napjától hatályos (5) bekezdés szerint is csak akkor állapítható meg, ha az - a szerződés egyéb rendelkezéseit is figyelembe véve - nem világos, nem érthető. A 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. fent hivatkozott rendelkezésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

A Hpt. szerződéskötés időpontjában hatályos 203. § (6) és (7) bekezdése értelmében a lakossági ügyféllel kötött deviza hitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészekre gyakorolt hatását. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. Ez azonban - amint arra az elsőfokú bíróság helytállóan utalt - a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére alapítottan nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást ugyanis nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázatfeltáró nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott

tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve, hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban ez nem állapítható meg. A kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja szerint a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Emellett a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem: CHF” kitétele is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztőrészek összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat egyes pontjainak együttes értelmezése eredményeként pedig egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból fakadó kockázat fennáll, illetve, hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I.17.), a mértékadó árfolyam (I.24.), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (I.25.b.) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogyha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartamából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben afelől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

Lényeges továbbá, hogy az egyedi szerződésben rögzítésre került, miszerint a felperes a kamat és az árfolyamváltozás elszámolási módjaként az ún. fix devizakonstrukciót választotta. A választás ténye feltételezi, hogy a felperes tisztában volt azzal, mit jelent a fix devizakonstrukció, ha pedig ezt ismerte, azt is tudnia kellett, hogy a forint esetleges gyengülése miatt az ügylet milyen kockázatokat hordoz magában, és hogy az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettségét az üzletszabályzat I.7. pontja és a XI. fejezetének rendelkezései szerint a futamidő letelte után köteles teljesíteni.

Az ítéletábra jelentőséget tulajdonított a fentieken túl annak is, hogy a felperes a szerződéskötést megelőzően megtette a szerződési ajánlatát az alperesnek a finanszírozási kérelem I., II. és III. megjelölésű nyomtatványok kitöltése útján. Ezen okiratokon szerepel, hogy azok deviza alapú szerződéshez készültek, a „finanszírozási kérelem II.” megjelölésű okirat ezen felül tartalmazza azt is, hogy a felperes ajánlata szerint a mértékadó devizanem CHF, az elszámolás módja havi fix konstrukció, rögzíti emellett a forint svájci frank aktuális átszámítási árfolyamát. Ezen túl már ebben az okiratban szerepel, hogy a THM nem tartalmazza a hitel árfolyamkockázatát, azaz már itt utalás történik az ügyletben rejlő árfolyamkockázatra. Kétségtelen, hogy a „finanszírozási kérelem” nyomtatványokat az alperes szerkesztette, nyilvánvalóan ő töltötte ki azon a mértékadó devizanem CHF megjelölést és az aktuális árfolyam összegét, ha azonban a felperes az átlagosan tájékozott és körültekintő fogyasztótól elvárható figyelemmel jár el, és a szerződés megkötését megelőzően áttanulmányozza az érintett okiratokat, fel kellett ismernie, hogy deviza alapú elszámolásra tesz szerződési ajánlatot. Módjában állt továbbá, hogy mérlegelje ennek a konstrukciónak az előnyeit és kockázatait és ezek alapján döntsön, aláírja-e, azaz megkötö-e a szerződést az ajánlatában és az alperes által elkészített szerződési tervezetnek megfelelő tartalommal. A felperes nem állította a

személyes meghallgatása során, hogy az árfolyamkockázattal, a szerződés devizaalapúságával összefüggésben kérdése merült volna fel. Ugyanakkor a fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889.), tanulmányozza a szerződést annak aláírását megelőzően, szükség esetén az egyes, általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (Kúria 6/2013. PJE). Ha ezt a felperes megtette volna, úgy tudomást szerezhetett volna az ügylet árfolyamkockázatáról.

Az a körülmény, hogy az alperes ügyletkötésnél közreműködő képviselője a perben tett tanúvallomásakor nem tudta meghatározni a mértékadó árfolyam fogalmát, illetve nem ismerte az üzletszabályzat tartalmát, nem jelenti azt, hogy az árfolyamkockázatot illetően téves tájékoztatást adott. A deviza alapú konstrukció kockázatát illetően meghallgatása során előadta, tájékoztatta a felperest arról, miszerint az árfolyamváltozás kiterhelésére és elszámolására a futamidő végén kerül sor, ez a tájékoztatás pedig helyes volt, a felperes annak alapján is felismerhette, hogy az egyedi szerződésben megjelölt törlesztő részleteken felül a forint gyengülése esetén az abból adódó árfolyam-különbözetet meg kell fizetnie.. Kiemeli ugyanakkor az ítéletábra, nincs olyan jogszabályi előírás, amely a szerződés rendelkezéseiben foglaltakon túl a szóbeli tájékoztatást is előírná. A perbeli esetben a felperes sem állította, hogy az alperestől olyan tájékoztatást kapott, miszerint az ügyletnek nincs árfolyamkockázata, vagy hogy az őt nem, vagy csak korlátozott mértékig terheli. Emellett az árfolyamváltozás mértékéről, várható alakulásáról az alperes ügyletkötésnél közreműködő alkalmazottjának nem kellett tájékoztatást adnia, az árfolyamváltozás prognosztizálása a pénzügyi intézménynek nem feladata.

A kifejtettek alapján az elsőfokú bíróság a Kúria 2/2014. és a 6/2013. számú jogegységi határozataiban adott iránymutatások helyes alkalmazásával jutott arra a következtetésre, hogy a szerződés rendelkezései alapján az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázat kizárólag őt terheli és annak nincs felső határa. Ennek megfelelően alaptalanul hivatkozott a felperes az Üsz. árfolyamváltozásból eredő kockázatok viselésének kölcsönbevevő általi vállalására vonatkozó üzletszabályzati rendelkezések tisztességtelenségére is. Megjegyzendő, önmagában az Üsz. felperes által megjelölt V:6. pontjában foglalt szerződési feltétel érvénytelensége az egyedi szerződés és az üzletszabályzat egyéb rendelkezéseire figyelemmel nem eredményezné a felperesnek az árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség alóli mentesülését.

Utal az ítéletábra arra, az Európai Unió Bírósága a C-51/17. számú ítéletében a 93/13. EGK tanácsi irányelv értelmezése alapján - egyebek között - meghatározta azokat a szempontokat, amelyek figyelembevételével a nemzeti bíróságoknak vizsgálnia kell a deviza alapú kölcsönszerződések árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó kikötéseinek tisztességtelenségét. Az ítélet e kérdést érintő rendelkezése (a harmadik kérdésre adott válasz) szerint a 93/13. irányelv 4. cikkének 2. bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételekre vonatkozó tájékoztatás megfelelőségének vizsgálati szempontjait illetően - lényegében megismételve a C-186/16. számú ügyben kifejtetteket - a Bíróság kiemelte, annak érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó fel tudja ismerni, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés megkötésével bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, mivel a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele

szerint devizához képest leértékelődhet, és ez a pénzügyi kötelezettségeire kiható, akár jelentős mértékű gazdasági következménnyel is járhat a számára. Lényegében az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálati szempontjait illetően az EUB ítélet nem tartalmaz olyan új szempontokat, amelyeket a vonatkozó joggyakorlatában (C-126/13., C-186/16.) az EUB már ne fejtett volna ki, és amelyeket a Kúria már ne vett volna figyelembe a 6/2013. és a 2/2014. számú PJE határozataiban.

Lényegét tekintve a fentiekkel egyezően foglalt állást az EUB a C-227/18. számú ítéletében, megállapítva, a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, ha egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

Mindezek alapján az árfolyamkockázatról való tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha annak alapján az általánosan tájékozott, körültekintő és figyelmes fogyasztó fel tudja mérni, hogy a szerződéses jogviszony fennállása alatt a nemzeti valuta súlyos leértékelődése is bekövetkezhet, és ennek következtében a kölcsönszerződésből eredő pénzintézettel szembeni tartozása és ezzel együtt az általa fizetendő törlesztőrészek összege, illetve száma jelentős mértékben megnövekedhet. Ennek a feltételnek a perbeli kölcsönszerződés a fent részletezettek szerint megfelel. Kiemelést igényel e tekintetben az Üsz. rendkívüli árfolyamesemény fogalmát rögzítő I.23. pontja, valamint az annak fogyasztóra történő kiterhelésére vonatkozó XI. fejezet utolsó mondata, amely rendelkezésekből kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított gyengülése szélsőséges mértékű, 23 %-ot is meghaladó lehet, amely esetben a fogyasztónak az így keletkező árfolyamkülönbséget már a futamidő alatt meg kell fizetnie az egyedi szerződésben megjelölt összegű törlesztőrészek felül. Lényeges ugyanakkor, hogy sem az EUB ítéletei, sem a Kúria 6/2013. és 2/2014. számú PJE határozatai szerint nem volt és nem lehetett a pénzintézet feladata, hogy a jövőbeni árfolyamváltozás tényét, irányát, vagy mértékét meghatározza.

III.

Észlelte az ítélőtábla, hogy az elsőfokú bíróság tévesen határozta meg az eljárás pertárgyértékét. A felperes keresetében kérte egyfelől a törzskönyv kiadását, amelynek pertárgyértéke nem meghatározható, így e kereseti kérelemhez kapcsolódóan az eljárási illeték alapja az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 39. § (3) bekezdés c) pontja alapján 600 000 Ft, az e tekintetben feljegyzett eljárási illeték az Itv. 42. § (1) bekezdése szerint 36 000 Ft. Ezen felül a felperes a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeként az elszámolás eredményeként a túlfizetését 236 081 Ft-ban határozta meg, így az ennek alapján felmerült elsőfokú eljárási illeték összege 14 065 Ft. A törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelme tekintetében a felperes pernyertes lett, míg az érvénytelenségi kerestet illetően a pernyertesség-pervesztesség aránya 20-80 %-ban meghatározható meg az alperesre nézve kedvezőbben, erre figyelemmel a felperes részére engedélyezett személyes költségmentességre tekintettel az állam terhén maradó eljárási illeték összege helyesen 11 332 Ft, ezáltal az ítélőtábla az elsőfokú ítélet e rendelkezését pontosította. Ugyancsak pontosítást igényelt a fentiekre tekintettel az alperes által viselendő elsőfokú eljárási illeték összege is, amely helyesen 38 833 Ft.

A periratok alapján megállapítható, hogy a felperes képviselőt az eljárás kezdetétől a jogi segítségnyújtó szolgálat által kirendelt pártfogó ügyvéd látta el, akinek díjáról az elsőfokú bíróság nem rendelkezett. A per tárgyává tett valamennyi igény tekintetében a peres felek pernyertessége-peresztesége aránya összességében 30-70 %-ban határozható meg az alperesre kedvezőbben, így - pótolva az erre vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezést - a felperes képviselőt ellátó pártfogó ügyvéd díját 30 %-ban az alperes, míg 70 %-ban az állam viseli [2003. évi LXXX. tv. (Jstv.) 11/A. § (2) , (3) bekezdés].

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a fellebbezési eljárás pertárgyértékének alapulvételével (236 081 Ft) a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes jogi képviselővel kapcsolatban felmerült - a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére.

A feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket - a fellebbezés eredménytelenségére figyelemmel - az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli. Szintén az állam terhén marad a felperes jogi képviselőt a másodfokú eljárásban ellátó pártfogó ügyvéd díja, amelynek összegét a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat állapítja meg [Pp. 84. § (1) bekezdés b) pont, 87. § (2) bekezdés, Jstv. 11/A. § (2) bekezdés, 62. § (1) bekezdés a) pont].

Szeged, 2019. január 9.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró